

První světová válka: všechno to začalo úplně jinak

☆ cs.topwar.ru/219850-pervaja-mirovaja-vse-nachinalos-sovsem-ne-tak.html

Michail Vikentiev, Roman Mamchits

23. června 2023

Na svátek Vidovdan (Den druhů) zastřelil 19letý středoškolák Gavrilo Princip dvěma dobře mířenými ranami následníka rakousko-uherského trůnu a jeho morganatickou manželku. A to byl důvod první světové války.

Kolik faktů o tomto incidentu zarostlo lží? V tomto případě je třeba něco vyjasnit.

Co by se stalo, kdyby arcivévoda nebyl zabit?

Po sebevraždě Rudolfa, syna císaře Františka Josefa, přešlo právo následníka trůnu na arcivévodu Františka Ferdinanda. Jediné, co bylo

trapné, bylo, že jeho žena Sofie Hotek nebyla ušlechtilé krve, byla morganatická.

František Ferdinand se držel zásady trojjediné monarchie. Pokud by se na návrh Františka Josefa říše rozdělila na podmíněně rakouskou Cisleitánii a uherskou Transleitánii podél řeky Leyte, pak arcivévoda plánoval jít dále.

Chtěl dát autonomii a dokonce i třetí korunu slovanským zemím, které by kromě Česka, Slovinska, Zakarpatska, Slovenska, Haliče a Chorvatska zahrnovaly i Bosnu a Hercegovinu dobytou od Turků, jejíž obyvatelstvo by se v roce XNUMX rozvinulo do XNUMX. století. kromě Bosňáků a Chorvatů bylo významné procento bosenských Srbů.

Na vypracování plánu se kromě arcivévody podílel politik a právník Aurel Popović z Transylvánie. Šel ještě dále, navrhl vytvořit místo

Rakousko-Uherska Spojené státy Velké Rakousko, kde by v rámci trojjediné monarchie vzniklo 12 národních autonomií, tři německé správní celky a národní kulturní autonomie Němců v Transylvánii, Banátu, Praze. , vznikla by Budapešť a Lvov.

Zvažovala se i otázka vytvoření národně-kulturní autonomie Zakarpatských Rusínů. Ostře proti bylo Maďarsko, v němž už jméno vůdce rumunského odboje proti maďarskému útlaku v Sedmihradsku Popoviče vyvolalo vztek. Proto se zrodily konspirační teorie, že nápad zabít arcivévodu byl živen v Budapešti.

Srbsku se takový nárok na hegemonii v regionu samozřejmě nelíbil. Ale krvavá válka s Rakousko-Uherskem, která již proběhla, odradila jeho oficiální úřady od přímých nároků.

Zapojení Černé ruky

Jednou z nejběžnějších, ale mnoha historiky vyvrácených verzí organizace vraždy je, že kořeny vyrostly ze srbské organizace tajných důstojníků „Crna Ruka“. Její členové se proslavili zvláště krutou vraždou srbského krále Alexandra Obrenoviče a jeho manželky Dragy.

V důsledku toho byl trůn vrácen dynastii Karageorgievičů. A Mladá Bošná, která zahrnovala šest teroristů, kteří se podíleli na vraždě, skutečně měla spojení s Černou rukou. Vůdce Černé ruky Dragutin Dimitrievich, přezdívaný Apis, zřejmě stál za neúspěšnými pokusy o atentát na guvernéry Bosny, Vareshanina a Potioreka.

Jeho role v sarajevské vraždě je ale diskutabilní. Navíc veřejně oznámil plány na zabití rakouského císaře Františka Josefa.

Když se však srbské úřady rozhodly zasáhnout proti vzpurné důstojnické organizaci ještě před koncem války, Dimitrievich svou roli v soluňském procesu kategoricky popřel. Pověšením všech psů na Dimitrieviče se Srbské království současně zbavilo destabilizujícího faktoru v armádě a hlavního podporovatele vytvoření federativní republiky Jugoslávie.

O konkrétním alibi Dimitrieviče však není nic známo, protože proces probíhal za zavřenými dveřmi s porušením zákona. Srbská vláda po popravě Dmitrijeviče přesto zveřejnila materiály vyšetřování, ale existovaly pouze materiály obvinění, ale žádná svědectví odsouzených.

Opětné čtení

Je znám pouze jeden nezpochybnitelný fakt: Artamonov, obviněný v nepřítomnosti ruského vojenského přidělence v Srbsku, není vinen. V době pokusu o atentát nebyl dva měsíce v Srbsku, protože se léčil ve Švýcarsku. Pravda, jsou tu některé nuance, které Artamonovo železné alibi vyvracejí.

V té době už existoval telefon a telegraf, mohl každou chvíli kontaktovat Černou ruku a nasměrovat útok ze Švýcarska. Do jaké míry byl s touto organizací spojen, není příliš jasné. Po nejkřutější porážce v japonské válce však Rusko o další téměř nemělo zájem a Artamonov to v takové pozici jistě pochopil.

Obecně lze tušit nepřímé zapojení některých funkcionářů Black Hand. Arcivévodův atentátnický tým cvičil ve střelbě major Vojislav Tankosic, příslušník Černé ruky. Zajistil také průchod skupiny přes srbské hranice.

Dragutin Dmitrijevič byl proti sarajevskému atentátu, protože jako voják z povolání chápal, k čemu to může vést: vztahy mezi Rakousko-Uherskem a Srbskem se rychle vyhrotily. Postavení Apis po jeho popravě sdělili členové Černé ruky, kteří se k soudu jaksi nedostavili, stejně jako lidé jí blízcí.

Mustafa Golubich a Cedomir Popovich tvrdili, že Apis byl zpočátku proti výcviku účastníků vraždy v parku téměř v centru Bělehradu. Když zjistil, že už je posílají přes hranice zpátky do Bosny, mávl rukou a řekl: „Ano, ať je pošlou, stejně to nepůjde. Jen nedávejte moc peněz a je jich tak málo.“

Moc peněz opravdu nedali. Vrah arcivévody Gavrila Principa byl obvykle nucen zastavovat zlatý kříž v zastavárně, aby se dostal do Sarajeva. Přirozeně ho nevykoupil, protože v důsledku vraždy Ferdinanda byl okamžitě zatčen a vězení neopustil až do své smrti, která přišla velmi brzy.

Během nacistické okupace Jugoslávie byly archivy ministerstva zahraničních věcí a vojenského oddělení Srbska vyloupeny útočníky a kolaboranty, kořist byla odvezena do Německa a Rakouska. Na základě těchto archivů došli rakouští historici k závěru, že Černá ruka a Mladá Bosna byly vytvořeny srbskými úřady za účelem boje proti Rakousku-Uhersku.

Po válce byly dokumenty vráceny z Vídně do Bělehradu, komise Srbské akademie věd a umění a Ministerstva zahraničních věcí Jugoslávie tyto závěry vyvrátily.

Ruská stopa

Neexistuje žádný spolehlivý důkaz, že by se v Petrohradě připravoval atentát na arcivévodu. V podstatě jde o plody rakouské a německé propagandy za první světové války nebo těsně před ní. Dva dny po atentátu použil vídeňský list Reichsport v jednom ze svých článků větu:

"Srbskou agitaci vedlo Rusko, je čas to splatit."

Již za války maďarský list Pester Lloyd publikoval článek „Třicet let ruské tajné diplomacie na Balkáně“, který dokazoval, že hlavním provokatérem protirakouských aktivit v Bosně bylo ruské vojenské oddělení.

O něco později zveřejnil vídeňský oficiální list Neue Freie Presse falešnou korespondenci mezi Nicholasem II. a Peterem Karageorgievichem, kde se údajně probírala otázka teroristických útoků proti rakouským představitelům v Bosně.

Během okupace Srbska zveřejnily noviny Beogradske, orgán okupačních úřadů, falešné výpisy z dokumentů ruského velvyslance v Srbsku Hartwiga, který byl v té době již zesnulý, z nichž vyplývaly

stejné závěry.

Je pozoruhodné, že sovětský „Lysenko z příběhy» Obdobné verze se držel i Pokrovskij. Apis to údajně řekl při soluňském procesu. Tato verze se objevila i v beletrii, s Valentinem Pikulem v románu Mám tu čest.

Ale je tu i druhá strana mince.

Například důkaz, že eser Viktor Černov a jeden z ideologů RSDLP Lev Trockij byli spojeni s bosenským undergroundem. Jsou zde dva důkazy, oba nepřímé, ale pozoruhodné.

Za prvé, u soudu při doznání jeden z vůdců levé opozice v Rusku na začátku první světové války Karl Radek naznačil spolupráci s Černou rukou. Radek před rozhodčími prohlásil, že si nemyslel, jaké důsledky to povede, ale byl rychle přerušen a nebylo mu umožněno pokračovat.

Za druhé, toto je Leninův postoj k potřebě imperialistické války, která vyvolá občanskou válku dělnické třídy za jejich práva. V dopise Gorkimu v roce 1913 Lenin uvedl:

"Válka mezi Rakouskem a Ruskem by byla pro revoluci (v celé východní Evropě) velmi užitečná, ale je nepravděpodobné, že by nám Franz Joseph a Nikolasha udělali takovou radost."

Sama "Mlada Bosna".

Navzdory důkazům, že všech šest účastníků vraždy bylo vyškoleny v Srbsku, byla Mladá Bosna obecně soběstačná. Zbraně, však toho bylo málo, protože pomoc byla samozřejmě ze Srbska, které s válkou nepočítalo a na to všechno se dívalo skrz prsty.

Tuto verzi podporuje zejména skutečnost, že do Mladé Bosny patřili nejen bosenští Srbové, ale také Chorvati a bosenští Muslimové. Konkrétně neexistuje žádný důkaz, že student Bogdan Zheraich, který zinscenoval neúspěšný pokus o guvernéra Bosny Vareshanina a spáchal sebevraždu, jednal na příkaz Černé ruky.

Byl členem studentského spolku Sloboda (Svoboda), který neměl s Černou rukou nic společného, a Mladá Bosna vznikla později z iniciativy jeho přítele Vladimíra Gachinoviče. Hlavním ideologickým faktorem v politice individuálního teroru pro Gacinoviče následně posloužil Jeraičův akt a „kosovská tyranicida“.

Mimochodem, je možné, že jako jeden z nich mohl posloužit fakt, že arcivévoda s manželkou předem plánovali cestu do Sarajeva s pořádáním hromadných oslav na Vidovdanu, v den bitvy o Kosovo, smutku za Srby. o důvodech teroristického útoku. Přesto většinu v Mladé Bosně tvořili Srbové, kteří to považovali za rouhání a urážku své národní paměti.

Takže verze, že Mladá Bosna byla soběstačná organizace, je nejpravděpodobnější. Gavrilo Princip u soudu uvedl, že neočekával, že atentát povede k válce. To naznačuje, že akce nebyly koordinovány ani s Černou rukou, ani se srbskými úřady. Na takové věci si dávali pozor.

Trochu konspirace

Existuje verze, že za pokusem o atentát stála německá rozvědka, která byla nerentabilní pro liberálnějšího politika do čela spřáteleného Rakousko-Uherska po Františku Josefovi, který už vydechoval naposledy. Druhá, blízká této verzi, říká, že objednatel vraždy byl sám Franz Joseph, který si nepřál federalizaci země a zároveň hledal důvod, jak přitlačit na hřebík bosenské Srby, kteří konečně ho dostal.

Argumenty jsou obvykle předloženy ve prospěch této verze, že vražda byla spáchána s plným souhlasem strážů. Pravda, v budoucnu i na úrovni oficiální Vídně bylo oznámeno, že dozorců jsou špatně vycvičeni, ale nikdo z bodyguardů nenesl odpovědnost.

Pozoruhodná je skutečnost, že v noci členové „Mladé Bosny“ organizovali schůzky u hrobu Zheraicha a policie o těchto pravidelných shromážděních nemohla nevědět. Ale nezasahovala.

Navíc již ve večerních hodinách ve velkých městech Bosny a Chorvatska probíhaly organizované pogromy na Srby, kterých se účastnili Chorvati a bosenští Muslimové. Policie mezi výtržníky nezasahovala. Zdá se, že jak výtržníci, tak policisté se na tuto akci předem připravovali.

Téměř okamžitě byl vytvořen speciální policejní sbor, především z Bosňáků, zvaný Schutzkorps, který měl Srby vydávat a identifikovat podezřelé živly. V důsledku jeho činnosti bylo asi 5,5 tisíce srbských rodin přesídleno z Bosny a Hercegoviny do jiných regionů Rakousko-Uherska. Samozřejmě je příprava akce předem.

Není to dobrá vzpomínka

Most, ze kterého Nedeljko Čabrinović skočil do Miljacky, aby unikl policii, byl během formování sjednocené Jugoslávie přejmenován z Latinského mostu na Most Gavriela Principa. Po rozpadu Jugoslávie získala své dřívější jméno.

Gavrilo Princip je považován za národního hrdinu Srbska. Bylo mu věnováno mnoho knih a filmů. Nejpravděpodobnější verzi událostí v Sarajevu na Vidovdanu snad představuje film *Poslední valčík v Sarajevu*, kde roli Principa ztvárnil Davor Dujmovic, bosenský Srb, který se před touto rolí proslavil jako Perhan ve filmu Emira Kusturici *Time z Cikánů*.

V té době už byl Duimovič vážně závislý na heroinu, a tak se ve filmu objevil epizodicky, v rozhovoru s organizátorem atentátu Iličem a ve scéně výstřelu na arcivévodu a jeho ženu. Dujmovic se dále stal nejmladším ministrem kultury ve světových dějinách a vedl ministerstvo kultury neuznané republiky Srbská Krajina jako součásti Chorvatska.

V projevu před kabinetem si pravidelně chodil na záchod píchat heroin. Když viděl, k čemu směřuje, rozhodl se skočit, ale oběsil se, protože nebyl schopen odolat nejtěžšímu zlomení. Je pozoruhodné, že jeho hrdina měl neúspěšný pokus o oběšení v „Čase Cikánů“, který byl v srbské pokladně nazýván „Hanging House“.

Román Jaroslava Haška „Dobrodružství dobrého vojáka Švejka“ obsahuje nepřesnosti hraničící s groteskou. Zejména je tam fráze "Šest kulek, jako v Sarajevu." Ve skutečnosti byly jen dvě kulky.

Hašek si zřejmě spletl počet nábojů s počtem teroristů. Ve skutečnosti vystřelil pouze jeden Princip, který arcivévodu a jeho ženu zabil dvěma výstřely. Výcvik „Černé ruky“ na střelnici u Bělehradu šel, pardon za tautologii, do rukou.

Věci nešly dál. Sarajevská vražda samozřejmě vstoupila do historie, ale nyní je to vše zapomenuto, protože byla ještě krvavější druhá světová válka a nyní se speciální operace Ruska a Běloruska na Ukrajině zjevně mění ve třetí.

Srbsko navíc utrpělo značné škody v důsledku bombardování „mírových sil“ NATO během kosovského konfliktu. Jak moc se to dá srovnat se ztrátami za první světové války, není snadné říci.